

Locuinta Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

in

Srat'a tragatorului
(Lóvész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se vor primi decat un numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.” Articlii trimisi si nepublicati se vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercial si economico.

Va essi Joul-a si Dominec'a.

ALESSANDRU IOANU I. — CUSA,

esprincipele Romaniei, a repausatu la Heidelberg in memorabil'a dì de 3/15 Maiu, in urm'a unui morbu vehementu de apprenderea organelor de respiratiune. — Cusa se naseò la annulu 1820 in Galati; ajungundu la etatea de 14 anni fù tramsissu de parinti la Parisu pentru completarea studielor; dupa cinci anni se reintorse in patria, intrà ca soldatu in armata moldoveana, unde inaintà pana la gradulu de Colonelu. In 1850 fù numit prefect allu urbei selle natale; 1858 fù alesu deputatu in camera din partea urbei Galati si currundu dupa aceea numit minister in cabinetul Caimacamului de pre acelui tempu. In 17 Januariu 1859 fù cu unanimitate alesu de principe allu Moldovei, éra in 5 Fauru, principe allu Munteniei si recunoscute de atare din partea tuturor poterilor mari. La ann. 1861 essoperà unitatea acestoru doue principate sub numele „principalele dunarene,” asta-di „Romania.” In Maiu 1864, fece ellu, dupa exemplulu protectorei seu, Napoleonu — o lovitura de statu, incsenà suffragiulu universale, allu carui resultatu fù 611.094 voturi dà si 71.528 b. Dupa lovirea de statu cercetă pre Sultanulu la Constantinopole, unde fù primitu cu distinctiune. Stabilitate nu potu sè-si castige in guvernarea statului seu; ellu schimbà necontentu pre ministri, si in Fauru 1866, vrendu éra si a schimbà ministeriul (a 26 or'a in 7 anni de Domnla) provocà in noptea de 22 acellei lune o scurta revolutiune, allu carei resultatu fù abdicatiunea la tronu a principelui Alessandru Ioanu I. Silitu fiindu a-si parasi patri'a, merse la Vienn'a, de aici la Wiesbaden si numai in tempulu din urma la Heidelberg cu scopu d'a-si cresce aici copii. — Cusa se casatorisse inca la an. 1844 cu Elen'a Rosetti, fiica unui boieriu romanu d'in Moldov'a, cu carea inse n'avusse copii, dar d'in relatiunile selle intime cu Mari'a Obrenoviciu, nascuta Catargiu (mam'a principelui Milianu d'in Serbia) au avutu pre fiul Alessandru, a carui adoptare descepta resemntu in terra.

Sub domnirea lui Cusa consciint'a natiunale a Romanilor se desceptasse ca in dillele celloru mai mari domnitori natiunali; numele lui devenisse populare si la Romanii de preste Carpati. Ideea Romanismului juasse unu sboru nepomenitu. Strainii, chiaru si inimicu numelui romanu, respectau pre domnitorulu in care se intrupasse ideea Romanismului. Pre consulii poterilor straine Cusa i-a sciatu tiené in fréu; cutediarea loru potentiatu pana la impertinentia, intrigele si tota influenti'a loru, Cusa au calcatu-o. Sub domnirea lui Roman'a se bucurá de prerogativele unui statu suneranu. — In istoria natiunii romane, numele lui Alessandru Ionu I. va occupa un'a d'in paginile celle mai frumose si se va pomeni alatura cu allu domnitorilor, cari au illustrat numele de romana.

Cusa, cu tote defectele selle omenesci, au fostu unu domnitoru mare. Meritele lui pentru patria si Romanismu i assecura immortalitatea.

Fia-i tierrin'a usiora si memori'a binecuventata!

Pest'a, 21/9 Maiu 1873.

Suspensiunea actului bancei n'a pututu impededea urmarile marei catastrofe, de carea fu lovita burs'a de Vienn'a. Preste un'a suta de insolventie s'a insinuatu, adeca atatea fallimente intre cari si a unei bance. Multi saraci, cari economiele loru de mai multi anni le depusesse la firmele acum cadiute, au ajunsu la sapa de lemn. Daun'a canoscuta pana acum se urca la 200 millione! Daca ametiel'a si speculatiunile incumetate ar costá numai atât'a, inca ar fi destulle perderile, temere ince este mare că fia care dì, ce vine, adduce noue fallimente. Visurile fantastice, proiectele chimerice, ametiel'a, securt'u „vertegiulu financiaru” si-ajunse finitulu, totu asiá neapperatu trebue sè-si ajunga finitulu si „vertegiulu politicu” allu centralistiloru, cu pomposulu dar falsulu nume de „credintiosi constitutiunii,” totu asiá va fini si pactulu dualisticu de la 1867, pentru că si acestu-a este cladit u pre minciuna. Tempulu coce tote.

„Acesta bursa de Vienn'a, devenita unu chaote, — dice diariulu „Osten” acesti banchiari, cari se impusca ori se inneca, aceste bance ruinate, au fostu motorii principali ai adversarilor nostri politici, ei au fostu armamentariulu de unde s'a portat amanica lupta in contr'a nostra, ei au supreditatu mediulocle prin cari s'a

sustienutu resbellulu politico allu centralistiloru in contr'a nostra, — pretotindenea unde in apparatulu credintiosiloru constitutiunii se arretau hiaturi, acestea se astupau cu millionele bursei, — a influenti'a alegerile in interesulu centralistiloru, — a pune in servitiulu loru press'a, pururea burs'a, si eculantii si bancele dedera in dispusetiune fondurile de operatiune si astfelu se naseò acea solidaritate intre bursa si partit'a centralista credintiosa constitutiunii, precum i place a se numi. Ore nu principii, comitii, conducatorii, deputatii, senatorii comunali, advocatii credintiosi constitutiunii sunt spiritele conducerilor alle toturor institutelor de speculatiune infinitate de burs'a de Vienn'a? Ore nu diurnalele credintiose constitutiunii, tote vendute bursei, sunt organele cari au prestatu publiculu in favorea vertegiului bursei. Creditiosii constitutiunii trag acum greu in jugulu solidaritatii, ce nu-lu potu scuturá de pre cerbice. Vertegiulu bursei si vertegiulu constitutiunii trebue sè-se legene pre aceea si spendiuratoria! Asiá „Osten” si noi n'avemu decât sè-le aplicamu acestea la situatiunea d'in Transilvania, ce se affla in acelle-si conditiuni, pen'a peccatului va sosi si aici.

In siedinti'a de Sambata a camerei Ungariei se ceti rescriptulu imperatescu, prin care prim'a sessiune a diei actuale se dechiarà de inchissa si

totuodata se convoca a dou'a sesiune pre dìu'a de Luni, 19 Maiu. Daca vomu arruncá o scurta repri-vire a supr'a activitatii ce acesta dieta unguresca o a desvoltat din Septembrie annulu trecutu si pana in Maiu ann. curr.; daca vomu enumera resultatale cascigate in acestu intervalu de timpu, — vomu affla, inse-nu atâtu spre mirarea nostra, căt' mai vertosu spre desamagirea celloru ce pana eri a-lalta-eri traiau in illusuni si sscptau de la acesta dieta pana si fericirea paradisica, — vomu affla dicu, că s'a sceremtu muntii si s'a nascutu una siorece ridiculosu; vomu affla, că s'a vorbitu pre intrecute din drept'a si stang'a, s'a desbatutu cu fo-cu si vehementia tote minutositatile, dar cu tote aceste resultatulu positivu este aproape nullu; degetele de la o singura mana sunt prea de ajunsu spre enumera fructul ostendelorul din acesta sessiune. Si de ce natura si calitate este ore si acestu pucinu productu allu legislativei unguresci? Defficitulu colossal, care a essit la lumina in acesta sessiune, apoi urezarea dàrilor si a competitiei de timbru, consecintia a defficitului, ni atesta invederatu, că acestu productu este amaru si de funesta influentia pentru intreg'a poporatiune din semistatulu ungurescu; nimicitoria este apoi pentru poporul romanu in specie legea despre calonisti, acesta formid bila creatiune a unui corp legis-

lativu, pretinsu liberalu si chiaru democraticu.

Potem deci díce, că atât'a este totu, si nimicu mai multu; pucinu si ren. Noi din capulu locului n'am suceptat nici mai multu, nici mai bunu. Ni cunoscem omenii si scimus că ce valore au; scimus, că nici pre venitoru n'avemu să ne leganamu in mari sperantie.

Cerculariu pentru congressu scolaru.

„Nr. 805—1873.

Noi conte romanu Ioanu Vancea de Buteas'a

Din indurarea lui Dumnedieu si grat'a Santului scaunu apostolicu allu Romiei Archiepiscopu si Metropolitu allu Romanilor gr. catolici d'in Transsilvania si Ungaria, de Fagarasius si Alba Iulia, etc.

Cetitoriloru salute de la Dnulu si binecuvertarea nostra archiepiscopescu!

Precum despre una parte istoria poporeloru ni dovedesce, că numai acelu poporu potu essiste, carele unescu intre sine tote oterile vitali, ce conditiunedia vieti'a, asiá despre alta parte insa-si natura lucrului, ni dechiaia apriatu, că numai acea natiune potu contà la vieti'a cu unu veniteriu siguru, carea adoperéa din tote poterile a-si procurá mediulocle, prin cari se

Prețul de Prenumeratii:		
Pre trei lune	3 fl. v. a.	
Pre siese lune	5 " "	
Pre anul intreg	10 " "	
<i>Pentru România:</i>		
prea intregu 30 Fr. = 30 Lei v. a.		
" 6 lune 16 " = 16 " "		
" 3 — 8 " = 8 " "		
<i>Pentru Insertiuni:</i>		
10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale pentru fiecare publicatiune separatu. In locul deschis 20 cr. de linia.		
Unu exempliaru costa 10 cr.		

face posibile durata vietiei in corpulu natiunei.

Intre mediulocile aceste de dupa experientia facuta in tempii trecuti, precum si de dupa convictiunea, ce a cuprinsu radecine profunde in vieti publica a staturilor, in prim'a linea se computa luminarea, desceptarea, si desvoltarea spirituale a poporelor, cu unu eveniment, cultur'a si progresului intellessual si morale allu acellor-a, prin cari acelle ca prin unu factoru potinte si-comproba capacitatea essentiei selle, si si-consolidedi a poterile spre asigurarea acellei-a si pre venitoriu.

Din acestu punctu de vedere purciediendu si innaltulu regim a colluerat din tote poterile, ca sè se faca posibile generalisarea culturei la tote poporele si natiunile din monarchia; spre care scopu s'a si ordinatu prin legea dietale de la annulu 1868 infientiare scoleloru poporali in tote comunele, in cari acelle pana atunci inca nu essistau; dar' totu de una data s'a dispusu, ca tote acelle scoli asiá se fia regulate, organizate si adjustate, catu se pota in deplinu corespunde scopului, spre care acelle sunt destinate.

Despre dispusetiunile legei dietale amentite si despre modalitatem, cu care ar' fi de a se poté satisface prescrisselor acellei-a vi s'a datu Fratierelor vostre mai multe instructiuni emanate acum de 5 anni in coce pre callea acestui ordinariatu metropolitanu, ne lassandu neattensa neci una cercutare conducatoria, ci folosindu tota callea, pre care s'a' poté ajunge mai siguru scopulu educatiunei popului si allu instructiunei publice.

Inse cu dorere debue se marturisim, ca tote nisuintele si inordarile facute pana acum atatu d'in partea acestui ordinariatu metropolitanu, catu si din partea Fratierelor vostru neci pana adi inca nu sunt incununate cu resultatele dorite, si d'in acestu respectu ne cuprinda una ingrijire mare facia de venitorulu poporenilor nostri atatu in privint'a besericcesca, catu si cea culturala si nationale.

Innaltulu ministeriu respective ministrulu regescu ungurescu de cultu si instructiunea publica cunoscundu starea cea neindestulitoria a scoleloru poporali, si avendu in vedere defectele, ce se gasesc in privint'a educatiunei si instructiunei publice a poporului in tieriile noastre, a gasit de lipsa a esmitte una ordinatiune noua data din 22 Februarie 1873 nr. 1 relativa la invetiamintulu poporale.

In acésta ordinatiune espunendu d. ministrul, ca intentiunea sa neci de cum nu este a cuprinde scolele confessionali, si a le prefeca pre acelle in scole comunali adeca de statu, ci dorint'a si nisuint'a sa e a procurá ca si scolele confessionali inca se corespunda perfectu scopului unei scole poporale bine organizate, ce e educarea si cultur'a poporului; ne provoca de una data spre doue lucruri, si anume:

a) ca se facem cunoscetu Fratierelor vostre, ca voient'a dlui ministru neci decum nu e aceea, ca se cu prinda scolele noastre confessionali si se le prefeca pre acellea in scole comunali ci dorint'a sa este, ca si scolele noastre confessionali inca se fia organizate si adaptate dupa prescrissele legii asiá, catu acestea se corespunda deplinu scopului (-) educarei si a culturei poporale,

b) ca incercandu si eruendu noi lucrul cu tota acuratet'a se constatam chiar si deplinu, cari sunt comunele acelle in archidieces'a nostra? cari nu ar' fi in stare, ca se si pota edifica, tien si organizá scole confessionali amesuraturu prescrisselor legei dietali de instructiune; si unele comune ca acestea se notifice domnului ministru pana in capetul anului curinte sub responsetatea aceea, ce va se appesse umerii acellui-a, ca-

re prin nepassarea sa ar porta vin'a la neglegerea de a delaturá reulu acestu mare, anume ca si pre venitoriu inca se remana poporulu fara educatiune si cultura.

Din acestea veti poté intellege Fratiele vostre, ca noue ni este impusa detorint'a nu nu numai de a colluerat din tote poterile, ca scolele nostre confessionali se corespunda deplinu prescrisselor legei dietale de instructiune, ci de una data si de a notificá noi insi-ne pre acelle commune ardiiceane, cari nu ar' fi in stare de a corespunde detorintiei amentite.

Ce sorte va se ajunga pre atari commune, se pota pricepe prea usioru; si pentru aceea, dupa ce experienta acum de 5 anni incoce, ca inca nici pana adi nu este delaturat pericolul de la scolele nostre confessionali, si dupa ce vedem, ca spre scaparea celor pericolitatem numai este altu refugiu si mediulocu de catu a tenat ulimulu remediu, ce se pota cugeta si a apelá la totalitatea archidiecesei nostre, ca asiá cu poteri unite se ne inordaram a delaturá tote piedecele, ce ni ar' mai stă in calle facia de comunele ammeniatate: dupa una pertractare seriosa si cumpenirea tuturor cercutariilor critice, ce privesc la scolele nostre confessionali ammeniatate, amu gasit a fire neaperatu de lipsa tienerea catu mai curundu a unui congressu archidiecesanu in trebile scolari archidiecesane.

Deci in acestu respectu vi se face cunoscetu Fratierelor vostre, ca noi amu determinat a tiené acestu congressu incepundu de la 1-a Iuniu a. c. stilul nou, adeca de la Domineca cea din urma in antea santeloru Rusalii; ce, ca se pota indeplini cu tota exactitate, Fratiele vostre veti avea de a sci si observá cu cea mai mare accuratate dispusetiunile urmatorie;

1. Ca se pota tiené la tempulu prescriptu congressulu scolastecu archidiecesanu vorb fi mei in anta de a se tiené 2 congresse scolastecce preliminare, anume unulu parochialu in tote parochiele archidiecesane, si altulu protopescu sau eparchiale in tote protopopiatele archidiecesane; apoi dupa tienerea acestor'a va fi de a se tiené unulu alu 3-lea, in care inse numai alegerile se voru face la congressulu scolastecu archidiecesanu.

2. In ante de tote va fi de a se tiené congressulu scolastecu parochiale in fia-care parochia archidiecesana; acestu congressu se va compune din membrii senatului scolastecu parochiale, si acésta pentru aceea a) fienduca membruii senatului acelui-a sunt Alessi de către commun'a besericcesca locale, si asiá se supunu acelui-a a posiede dejá increderea commun'e alegatorie; b) pentru aceea, fienduca membruii senatului scolastecu parochiale sunt in activitate si asiá in cursulu trebiloru scolastice, si ca atari, cunoscu mai bine caus'a scolasteca in tota privint'a, si tocmai d'in acestu punctu de vedere voru sei d'a mai deplinite responsuri la punctele acelle, cari se voru luá la pertractare in congressulu scolastecu parochiale, precum se va dice mai la valle.

3. De cum-va in cutare parochia inca nu s'a compusu neci pana acum senatu scolasticu parochiale acellu-a se aleaga si se compuna indata dupa capetarea acestei ordinatiuni, si inca se intempe dupa prescrissele circularului nostru d'in 25 Octubre 1869 nr. 2112.

4. Cari parochie neci au senatu scolastecu parochiale, neci poti avea pentru pucinestatea poporului, sau pentru că dora sunt afiliate la alte parochie, acelle de cum-va inca nu ar' fi unite in senatu scolastecu cu alte parochie, prin preotulu locale, ce au, si priu 2 representanti mireni ai sei voru poté luá parte la senatulu scolastecu parochiale a parochiei mai de aproape, de care

dora se tienu cu scol'a, sau neavendu preotu locale se tienu ca filiale.

5. De cum-va docentii locali nu ar' fi membri la senatul scolastecu parochiali, acei a se iea parte cu votu consultativ la pertractarile acestor congresse.

6. Despre pertractarea punctelor, ce se voru luá la desbatere in acestu congressu scolastecu parochiale, va fi de a se duce unu protocolu formale, apunen-duse cu tota chiaritatea responsurile, ce se ceru la punctele specificate mai diosu.

Acestu protocolu suscrissu de parochulu locale ca presedintele congressului scolasticu parochiale, si de notariul acestui congressu, si provediutu si cu sigilulu parochiale se va duce apoi prin representantii Alessi la senatulu scolastecu eparchiale sau protopescu, carele se va tiené indata dupa ce se voru fi tienutu in tote parochiele eparchiale congressele scolastecce parochiale.

7. Finindu-se pertractarile in acestu congressu scolastecu parochiale, se va luá in ante alegerea acellor represen-tanti, cari voru avea se merge la congressul scolastecu eparchiale. Si anume daca comun'a besericcesca nu numera mai multe suflete de catu 1000 atunci congressulu va alege 2 represen-tanti mireni dintre membrii sei, daca numerul sufletelor trece preste 1000, atunci pana la 2000 suflete va alege 3 represen-tanti, si asiá mai incolo totu catu pre 1000 suflete se voru alege cu unul mai multi.

Acesti represen-tanti Alessi dintr-barbatii cei mai descepti si mai isteti, neplatati si zelosi Alessi cu votare secreta voru capeta litera credentionale despre alegerea loru suscrisse de parochulu locale ca presedintele actului de alegere, de inspectorele scolasticu parochiale, si de notariul acestui actu provediutu cu sigillulu parochiale.

8. Din fia-care parochia va merge la congressulu scolastesu eparchiale se parochulu locale represen-tanti Alessi cescu; si din parochiele acellea, in cari sun 2 sau mai multi preoti, va merge celu mai betranu fiindu harnicu.

9. Congressulu scolastecu eparchiale compusu, — precum s'a dsu, din parochii parochielor eparchiali si din represen-tanti mireni Alessi din fia-care parochia dupa cum s'a amentitu la pupulu 7 mai susu cu acellu adausu, ca la alegerea represen-tantilor mireni la acestu congressu se se iea privintia si la corpulu docentilor mai Alessi in protopopiatele acelle, unde sunt in scole normali sau elementare superioare — se va tiené sub presidiulu protopopului, seu administratorului oficialui protopescu, si dupa verificarea membrilor si constituirea sa, va luá la pertractare obiectele annotate mai diosu cu pravire la responsurile deduse in protocolle congresselor scolastecce parochiale din eparchia protopopescă.

10. Pertractarile se se faca cu cea mai mare accuratetia, ca asia se se la-muresca deplinu starea scoleloru eparchiale cu respectu la tote punctele propuse de aici, annotandu-se cu tota sinceritate si isvorele de venit, si modalitatea conducatoria la assurarea subsistentiei, si a organisarei perfecte a scoleloru eparchiali.

(Va urmá.)

Serbarea iubilaria de 25 ani a dillei de 3/15 Maiu 1848.

Acésta d' nationala s'a serbatu cu mare insufletire in mai multe parti ale Daciei romane. Aici lassam se urmedie scirile, ce ni-au sositu pana acum a d'in osebita parti:

Siomcat'a Mare, 17 Maiu a. c. (scire telegraf.) „Romanii din districtul Cetatea-de-Petra inca serbara memorabilea d' de 3/15 Maiu, tienenda si parastasu pentru feericiti Barnuti si Iancu, eterna neutatii fi destinsi ai Natiunii Romane; serba-

banchetu splendidu, toasturi insufletite intr-oondrea dillei si memori'a bravilor luptatori defuncti.“ Scevola.

„Petridulu-inferiore 17. Maiu a. c. (langa chia'a Turdii, Ardealu).“

„Romanii de aici inca celebrara diu'a iubilaria d'unu patraru de secul de la 3/15 Maiu 1848, candu Natiunea Romana in grandeza Adunare de pre „Campulu Libertatii“ s'a proclamat si declarat libera, independenta si egalu indreptatita. S'a tienutu si parastasu pentru nemotoriul Simeone Barnuti, I. B. „Romanulu“ ni addusse urmator'a scire:

„Aniversarea societatii Transsilvani'a. Aniversarea de 3. Maiu se va tiené in 6 Maiu, demanetia pana ser'a, in gradin'a villa Filipescu. Aniversarea d'in acestu anu este a 25-a de la 3 Maiu 1848. Mes'a la 2 ore d. m. Muzica militara si nativale. Calusierii, si alte petreceri nationali.

Sabiu, 17 Maiu a. c. Junimea romana studeosa de aici arangia festivitate, spre serbarea memorabilei dille de 3/15 Maiu 1848 si a iubileului ei de 25 anni. Serbarea a decursu intre insufletire si cordialitate dupa unu programu bine alesu. Prim'a piesa ce corulu vocalu allu junimeei a executata a fostu „Bensunetul“ de laureatul An. Muresianu. V. Popescu cu tienu insufleitorulu discursu de deschidere. Dupa aceea urmara canturi, declamatiuni, toasturi. In fine jocu. Calusierii s'a jucatu cu entuziasm si spre indestulirea publicului, care era forte numerosu si petrecerile veselu pana tardiu noptea T.

Graeci 18. Maiu 1873.

Serbarea iubilaria de 25 de ani a reina in viarai Natiunei Romane. Ideea de a serba este-anu memorabil a d' de 15. Maiu, a 25 aniversaria a marilor evenimente d'in a. 1848, intrunisse inca la 12 Aprilie, a. c. junimea de la institutiile superioare d'in locu, spre a-se consulta despre serbare a celor mari dille, la una conferinta. Realisarea acestei serbari affla viau expressione d'in partea tuturor celor presinti; unu comitetu de 3, insi fu instituitu, pentru a dispune preparativele necesare.

Servitiul divinu s'a celebratu, joi deminetia, in baseric'a evanghelica. Carantula si venerabilul D. cav. de Boitoru, c. r. capellan de regimentu in pensiune, cu indesnat'a-i amabilitate primi rogarea comitetului si celebra servitiul divin impruna cu unu pomelnicu a autorilor memorabilei misiuri d'in an. 1848. La fine Dlu Beitoru tienu predica in onore aacestei dille.

Dupa amédia-di comitetului au anunciat u serbarea festivitate prin una excursiune la casinul d'in (castelul) Eggenberg si banchetu. Toti s'a afflau, cati au voit u serbia, si d'intre opeti venerabilii nostri betrani Dii, cav. de Boitoru si Petru Popoviciu, c. r. maioru in pensiune, unicul roman assiediatu in Graeciu. Banchetulu decurse in cea mai mare ordine si programul festivitatui, desculu de abundante si nationalu, a fostu esecutat in modulu celu mai splendidu. Presedintele comitetului serbari Dr. Paulu Tanacu, a deschis festivitatea cu urmator'a cuvantare:

„Fratilor! In decursulu celor 90 de anni d'in urma, doue memorabile mominte istorice sunt, cari illustra cu deosebire, istoria romana si aspiratiunile ei: evenimentele d'in 1784, si 15. Maiu, 1848.

Ambe aceste miscari alle natiunii nostre au de scopu a frange unu juramentu, juramentul celu mai negru, care s'a facutu candu-va contra vre unei natiuni: „juramentul d'in anni 1437.“

In acestu anu cele trei natiuni, eu cari sortea a voit u simu la olalta: natiunea maghiara, sassona si cea secuiesca se conjurara la Capalna ca impreuna se subjuge, se estirpe natiunea romana; elle decretara perira genului romanescu!

Acesta este, fora indoile, unu actu criminal! Sta Evangelia de asta-di, acesta amu auditu-o cu totii, dice, ca acellu-a este mai de aproape, care face mai multu bine altor-a.

In acesta doctrina se cuprinde moralitate. Lassu se respondeti Dvostra, respondia istoria, daca romanul au avutu candu-va vreun deapproape bunu, vecini buni. Acesta ne spune, ca natiunile asiá numite „reguico-

unei comunități din comitatul Somogy, în privința carui dreptă ministrul a datu una ordonanță, prin carea commisse îndoită calare de lege. — In fine Ioanu Kiss i se intreba pre ministrul de finanțe, dacă are cunoștință despre impreguriarea, că esecuția ne dării în Satmariu nu se mai poate suferi? Scie ministrul, că șefurii comitului felu de felu de „a busuri n e legale?” (In Ungaria sunt si ab surile legale. Rep.) — Tote aceste interpellatiuni se voru comunică ministrilor respectivi.

Ministrul de commerciu Zichy respunde la interpellatiunea ce i s'a adresață în un'a din sied, trecute cu privire la impreguriarea, că obiectele d'in Ungaria, tramește la expuseniunea de Viena, n'ar avé inscriptiuni unguresci. Oratorele dice, că s'a informatu despre starea lucrului și pote să assecure pre interpellantele, că nu se affla la expuseniune nici un obiect, atât d'in Ungaria, cătu si din Transilvania, care sè nu aiba inscriptiune unguresca.

Se ceteșeu apoi a trei-a ora proiectele de lege per tractate eri, si dupa aceea se ieș in desbatere consemnatiunea 19 a petitiunilor per tractate de comisiunea petitiunaria.

In consemnatiunea acestor petitiuni se affla si cunoșcutele două petitiuni alle comitatului Zarandu; noi ne vomu occupă aici mai pre largu numai de sortea acestor-a. Prin cea d'antâia comitatului Zarandu se plange la dieta, că la unu factoru allu potestatii suverane, că ministrul de interne a nullificatu conclusulu representantiei acestui comitat, in poterea carui-a tote decisiunile si conclusele ce se ieș din partea comitetului municipalu, aveau a se anunciat pre la longa limb'a magiara si in cea romana; prin acesta procedere negala ministrul a vetematu autonomia municipală. Municipiul cere deci vindicare. Comisiunea petitiunaria ince, afflându diu allu seu punctu de manecare, că ordenatiunea ministrului este in deplina consonantia cu dispusetiunile legii de nationalitate, propune ca gravaminele addusse in acesta petitiune sè nu se ieș in consideratiune; era petitiunea sè se depuna in cancelaria camerei, de unde apoi respectivulu municipiu eventualminte si-o va poté capetă inapoi.

La cererea lui Irányi se ceteșe atâtă petitiunea, cătu si ordenatiunea ministeriala.

Dr. Iosifu Hodosiu, dupa cotirea actelor prin reportorul comisiunii, observă că noulu ministru de interne, in restimpu, a facutu despusetiuni prin cari modifica ordenatiunea antecessorelorui seu. Precandu adeca foștul ministru Vilhelmu Tóth a cassat uclusulu districtului Zarandu in privința enunciatiunilor in limb'a romana, pre atunci noulu ministru Szapáry, intr'unu intimatu allu seu cătra comitele supremu allu Zarandului, dispune ca acestu-a, sau ellu insu-si, sau prin vice-comitele sè enunciate conclusiunile in limb'a romana. Acestu intimatu nu s'a comunicatu inca pana asta-di representantie districtuali; oratorele ince crede, că membrii reprezentantiei voru fi multiumiti cu dispusetiunea nouului ministru; prin urmare este de opiniune, ca onorab. camera in cestiunea de facia sè nu ieș decisiunea meritoria in sensulu propunerii comissionii petitiunarie, ci, fiindu că cestiunea e resolvita dejă prin ministru, actele sè se depuna simplu in archiva. Din aceste premisses oratorele face urmatoria propunere: Dupa ce petitiunea Zarandului pentru enunciatiunea conclusiunilor in limb'a romana este retolvita dejă prin noulu ministru: petitiunea dimpreuna cu tote actele se depune in archiv'a camerei.

A dou'a petitiune a comitatului Zarandu se referesce la numirea de prefectu allu Zarandului unui individu neromanu, ceea ce este contr'a legii de nationalitate. Comisiunea petitiunaria propune si cu privire la acesta petitiune, că sè nu se ieș in consideratiune. — Lud. Kiss cere, că petitiunea se ieș in consideratiune, de-ora-ce noulu prefectu in annii 1848/9 a luptat contra patriei; a intrat cu unu despartimentu de armata rusescă in Secuime si a comissu crudelitătile celle mai canibalice. — Reportorul cont. Ali. Apónyi observă, că in petitiune nu se vorbesce despre alta, decâtă că noulu prefectu nu este romanu; despre cele insirate de Kiss nici vorba nu se face. Încătu apoi pentru

impreguriarea, că noulu prefectu nu este romanu, acesta nu importă nimic, de-ora-ce legea pentru nationalitate pretinde numai că siefului unui municipiu sè pricepa si vorbesca limb'a tienutului respectivu; ince de acesta condițiune petitiunea nu face nici o meutințe.

Demetru Boncju crede, că sensul legii pentru nationalitate nu poate sè fia de cătu acelui-a, că numai fiul addeveratu allu ore-carei națiuni pot sè pricepa perfectu limb'a acellei-a. Oratorele si-esprime in fine speranța, că pre venitoru guvernului va tiené mai strinsu la principiele ecității. — Toma Péchy dechiară, că daca numai o parte, din celu amintite de Kiss, ar fi addeveru, atunci e destul de tristu, că guvernului numai de prefectu pre unu atare individu. Oratorele conseente cu propunerea comisiunii, ince esplicatiunea ce deputatalu Bonctu o dede legii pentru nationalitate nu o poté sprigini.

Dr. Iosifu Hodosiu este convinsu, că petitiunea Zarandalui este basate pre lege, dar' cu asta calle nu voiesce a vorbi in meritul cestiunii, ci si-tiene de detorintia a observa facia cu celu disso de condepnit. Ionu Kiss, că aci nu poté fi vorba de cestiune personala, si nu acestu-a este terrenul pre care s'a pusu districtulu Zarandalui in adresă sa cătra camera; din contra in acesta adresa se dice apriatu, că camer'a sè impuna ministrului de interne a se tiené in lege, si acolo, unde majoritatea locuitorilor este de nationalitate romana, precum este districtulu Zarandalui, sè numesca comite supremu de limb'a si nationalitatea majorității. Prin urmare, nu person'a lui Hoessler este aci in jocu, precum ar voli d. deput. Kiss, că-ci acesta ar poté ave locu numai atunci, candu ministru de interne va respondere la interpellatiunea ce dlu Kiss i-a adresatu cu privire la person'a si faptele lui Hoessler. Representant'a districtului Zarandu nu attinge intru nimicu person'a lui Hoessler, ci, precum s'a observat mai susu, ea se marginesc numai si siuguru la dispusetiunile legii. Oratorele si-a tienutu de detorintia, ca membru allu representantiei distr. a face acesta declaratiune. (Sgomotu.)

Iosifu Madarász propune, că decisiunea a supr'a acestei cestiuni sè se lasse in suspensu pena candu ministrul de interne va respondere la interpellatiunea ce i s'a adresatu cu privire la person'a si faptele nouului prefectu allu Zarandulei.

Juliu Horváth dechiară, că d-sa nu

scece ca dlu Hoessler sè fi comissu crudelități cannibalice in annii 1848/9. La errumperea revoluționii Hoessler a fostu soldatu in armat'a imperiale si ca atare a lucratu conformu juramentului depusu.

Danielu Irányi observă, că i suna forte curiose la prechia, candu aude dicundu-se, că a luptă contra patriei insemmidia a-si implin detorinti'a. Daca Hoessler a fostu cetățianu ungurescu, atunci dinsulu nu si-a implinitu, ci din contra a violat u greu detorinti'a ce o avea facia de patria sa (Applause sgomotose. Stigate: Ellu a fostu unu tradatoru de patria) Daca ince d'nsulu si-a impliru intradeveru detorinti'a, atunci ar urmă ea to' cei ce au parasit flamur'a straine si au venit u luptă sub flamurile Ungariei, sè fia perjuri. — Horváth observă, că pre atunci Hoessler n'a fostu cetățianu ungurescu, ci numai dupa aceea si-a cumparatu possessiuni in Ardealu si astfelui s'a facutu cive ung.

In fine se ordona votarea; propunerea lui Madarász se respinge si se accepta a comisiunii petitiunarie.

Ne mai fiindu altu obiectu la ordenea dillei presedintele suspinde siedint'a pre cinci minute si dupa redeschidere dlu primu-ministru ceteșce rescriptul imperatescu prin carea sesiunea anului 1872/3 se deschiara de inchisa si totodata se convoca a dou'a sesiune pre luni, 19 Maiu.

Dupa tote aceste presedintele arranca o reprimare a supr'a activității desvoltate in sesiunea inchisă asta-di, enumera resultatele esoperate si dupe aceea redica siedint'a.

Siedint'a de la 19 Maiu 1873.
Presedintele Bittó deschide siedint'a la 10 ore din di, si indate dupa aceea dechiară

deschissa si sesiunea a dou'a a camerei; provoca apoi camer'a, ca in sensulu paragrafului 21 din regulamentul internu, sè se constituie. De vice presedinti se alegu totu cei de pana acum, si adeca Alb. Perzel si Iosifu Banó, asemene si notarii: Petru Mihalyi, Colom. Szell, Ivanu Tombor, Nic. Kiss, Fridericu Wächter, Eug. Szenczey — si la propunerea lui Deacu camer'a primesce, ca numerulu notarilor sè se immultiecca cu unul, care se va alege in siedint'a de mane.

In fine urmedia impartirea deputatilor in sectiuni, ceea ce in inteleșosulu regulamentului se intempla prin sorti.

Consemnarea cercurilor electorale in archidiocesa Albei-Iulia.

1. In cerculu I, se cuprindu protopopiatele Alb'a-Iulia, Aiudu si Bistri'a, in care pentru conduceră si esfătuirea alegerilor de comisariu e denumit D. Sim. Balintu protop. Bistrei.

2. In cerculu II, se cuprindu protopopiatele: Blasius, Armeni, Bagau si Cutu, — de comisariu e denumit D. Ioanu Deacu protop. Cutului si eventualmente Alimpiu Blasianu protop. Blasiliu.

3. In cerculu III, se cuprindu protopopiatele: Cichandeu, Ihasfalau, Mediasiu si Sibiu, — de comisariu e denumit Ioanu V Rusu protop. Sabiu.

4. In cerculu IV, se cuprindu vicariatul Fagarasiului, — de comisariu e denumit D. Alesandru Micu vicariu Fagarasiului.

5. In cerculu V, se cuprindu protopopiatele: Alecsiu, Bi'a, Jernautu, Siomaleu si M. Uior'a, — de comisariu e denumit D. Ioanu Ignatiu v. protop. Biei.

6. In cerculu VI, se cuprindu protopopiatele: Ludosiu, M. Osiorhei, Pogacen'a si Vaidacut'a, — de comisariu e denumit D. Vasiliu Crisanu v. protop. Pogacei.

7. In cerculu VII, se cuprindu protopopiatele: Giurgeu, Ciucu, Odorhei, Treiscau, — de comisariu e denumit D. Alessandru Boieriu v. protop. Odorheiu.

8. In cerc. VIII, se cuprindu protopopiatele: Faragau si Reginu, — de comisariu e denumit Michaelu Crisanu protop. Reginul.

9. In cerculu IX, se cuprindu protopopiatele: Catin'a, Cosign'a, Palat'a si S. Martinu de Campia, — de comisariu e denumit D. Ioanu Moldovanu v. protop. Catinei.

10. In cerculu X, se cuprindu protopopiatele: Clusiu, si Dergea, — de comisariu e denumit D. Gavrilu Popu protop. Clusilu.

11. In cerculu XI, se cuprindu protopopiatele: Margau, Milvanu, Morlac'a, de comisariu e denumit D. Anan'a Popu v. protop. Morlacei.

12. In cerculu XII, se cuprindu protopopiatele: Ariesiu, Bein, Poceag'a si Turd'a, — de comisariu e denumit D. Elia Farago protop. Ariesiului, si la casulu candu acesta s' fi impedeclat, D. Iacobu Lugosianu v. protop. Turdei.

Diu siedint'a consistoriului metropolitanu, tienuta in Blasius la 18/6 Martiu 1873.

binevointe
Ioanu Vancea m. p.
archiepiscopulu si metropolitulu de Alb'a-Iulia.

VARIETATE.

* * (Allegerea in Hatieg.) Dupa unele sciri se afirma, că la allegerea de la 20 Maiu a. c. in opid. Hatieg străinii au alessu pre contele Lonyay, junioru, deputatul dictale. Romanii sau abstinentu de la allegere dechiarandu, că pentru dict'a d'in Ungaria ei că ardeleni nu voru allega deputati.

* * (Inspectori scolari.) Albert Biltz, fostu secretariu la officiul statisticu, este numit inspectoru I. scolaru, si Juliul Bardosiu, inspect. II. scol. pentru intregul fundulu regescu d'in Ardealu. Ludovicu Szemley este transpusu d'in Zarandu in frica-si calitate in comit. Alb'a-superiora si d's... Fagarasiu; Ludovicu Rethy si Elia

Gog'a sunt numiti inspect. scol. comit. Unador'a si distric. Zarandu.

* * (Medicina contra morbus lui Difteritis.) Diferitul, acestu morbus epidemicu periculosu, se ivesce de comunite si rapesc viet'a multor-a; pentru aceea este de lipsa ajutoriu grabnicu. Inse, mai alessu pre sate, nu affiamu totu-de-unu medicu, si astfel apoi e bine daca totu-si dama de vre-o medicina, ce ne scutesce contra acestui morbus. Unu medicu renomitu recomenda, inainte de tote, urmatorile: Una lingura de sare sè se mestecă bine cu albusi unui ou, acesta mestecatura sè seunga apoi pre harthia sbeutoria. Harthia astfel unsa se o puneu pre unu stergaru (chindeu), cu care se legam grumazii morbosului, dupa acea morbosului sè se culce. Dupa 2 ore negresit va senti oresi-care alinare. Daca morbusul grassedia forte, atunci sè se iie 2 linguri de sare si sè se mestecă cu 2 albusi de ou, cesa ce pre df trebue repetit de căte 2-3 ori. Alta medicina este urmatoria: Sè se cumpere de căte 3 cr. camforu, saharu negru si safranu, la acestea sè se mai adau osuntul correspunditoru, si apoi tote aceste sè seunga pre vre-o carpa sau pre hartia de saharu si apoi sè se puna pre peptu si pre grumazi. In fine este prea folositoru ca morbosulu să tienă in gura neintreruptu bucatiele de ghiatia, prin care procedura in 24 ore morbosulu este scapatu de pericolu.

* * (Din fonte) demnu de creditia affiamu, că destituirea actualului capitaniu supremu allu districtului Fagarasiu va sè urmedie in scurtu tempu; cine va fi succesorul seu, nu se s'ie inca, ince atât'a se scie, că guvernulu ungurescu are mare postă a inlocui pre dlu Tamasiu cu una teremtette energiosu si resolutu, căci, crede ellu, cu romanii nu se mai poate ajută, si lu, ducu pre ghiat'a cu tote că i sunt creditiosi pre facia.

* * (Judanii seducu.) Corespondintele d'in Nou-Jork (Americă) a diuariului „Wanderer” comunica, că unu insemnatu numru de Judani d'in România a sosit in Nou-Jork, pentru a face pregaterile necesare pentru inștiințarea unei colonie jidovesci in Nebraska. Locul alessu este fructiferu, plinu de riuri si bunu pentru agricultura. In Nou-Jork s'a constituitu una reunione jidovescă spre prim'rea fratilor persecutati. Daca preparatiunile voru fi inchise, atunci una cioporu de 3-5000 judani va caletori preste Antverpa la Americă, si emigratiunea va tienă pâna voru fi trecuta vre-o 50,000 judani. Ddieu se ajute.

Sciri electrice.

Vien'a, 20. Guvernulu pregațește măsurile cele mai seriose facia de crisea de la bursa. Scopulu finalu allu instrucțiunilor ce s'au datu comisariilor guvernului, este d'a esprea fusiunea sau licuidarea institutelor, ce au suferit u primării prin acestea crise.

Vien'a, 20. Maiu. Contra bancii comisariunarie s'au ordonat investigațiuni disciplinare. Bursa se pare a se reculege; capitalisti d'in Vesfaliu si de pre tieruri Rhinului cumpera harthie cu pretiu tare cadiutu.

Berolinu, 20. Maiu. Roon, ministrul presedintele inchia asta-di camer'a Prusiei prin unu discursu de tronu, ce Roon la cetitul in locul Regelui Wilhelm. La cetirea discursului d'abiș au fostu de facia vre-o 50 deputati.

Bern, 20. Maiu. Consiliul cantonului Soloturnu discutandu a supr'a codicelui penale sterse pedeapsa de morte.

Propriet., edit. si red. respundet.: ALESSANDRU ROMANU